

Eugenia DUȚĂ

Eugenia Duță (pe numele de fată Ginela-Eugenia Dumitrescu) s-a născut în 1950, pe 17 iunie, în București. La 4 ani știa deja să citească și să scrie. La această vârstă a fost cel mai tânăr cititor cu fișă la biblioteca publică *Cezar Boliac*, din cartierul unde locuia. Urmează clasele elementare la Școala nr.172 *Costeasca*, apoi, din clasa a VII-a se mută la Școala medie (ulterior Liceul) nr 6, Pajura. Este premiantă în toți cei 12 ani de studii. A excelat în științele exacte, matematică-fizică, dar la olimpiadele școlare a participat la cele de limba și literatura română, unde a primit și câteva premii.

La 13 ani a scris primele versuri și un roman, care s-a pierdut. A continuat să scrie poezie, participând, ca membru fondator, la Cenaclul literar *George Călinescu* care a funcționat în cadrul Casei de Cultură *Modern Club*, raionul Grivița Roșie, sector 1.

Debutul are loc în 1967, la revista *Țara visurilor noastre* din Oradea. Colaborarea cu această revistă a durat câțiva ani. A publicat versuri și proză scurtă și a avut și câteva pagini de autor.

În anul 1969 intră la Facultatea de Electronică și Telecomunicații, pe care o termină în 1974 și se angajează ca inginer electronist la o fabrică de aparatură industrială, IEMI. Aici participă la elaborarea unor standarde pentru aparatura electronică și timp de 22 de ani. În 1993, începe declinul producției electronice românești și în această situație se reorientează profesional, în contabilitate. Are doi copii, un băiat născut în 1976 și o fată, născută în 1979. Paralel cu activitatea tehnică, nu renunță la cea literară. În anul 1981, publică romanul *Rătăcitoarele drumuri* pe care îl prezintă la un concurs al editurii *Albatros*. Romanul nu este premiat, dar lectorul, doamna Herta Spun, o încurajează să continue. Selecții din aprecierile făcute asupra acestuia:

Se pune problema: putem promova și o – destul de bine scrisă – „literatură de consum”? Iată un roman de dragoste, purtând amprenta clară a unei gândiri, a unui mod de receptare a lumii – pronunțat feminine, roman de dragoste îndepărtându-se

de clișeele genului în primul rând pentru că se petrece, cu tot ce are decisiv, în absența bărbatului. ... Romanul este scris cu lungimi, dar cu o certă sensibilitate de o femeie probabil tânără, posedând poate câte ceva din temperamentul ambelor eroine ale căror vieți paralele constituie de fapt subiectul cărții. (...) Manuscrisul nu poate fi premiat dar nu poate fi în nici un caz ignorat. Tradus din vreo limbă europeană el ar fi putut figura, cred, fără dificultăți în colecția "romanul de dragoste" al editurii Eminescu, unde apare, de pildă, lacrimogenul serial de romane „Torente” de Ane Marie Desmarset, căruia îi este net superior.

Roman de dragoste? Mai degrabă o demonstrație a felului cum două caractere feminine diferite se pot descurca, pot evolua uman în absența dragostei. Unele pagini amintesc de atmosfera creată de tânăra Cella Serghi în "Pânza de păianjen"...." (Lector : Herta Spuhn - Ianuarie 1981)

Din păcate, la un pas de publicare apare mișcarea „Transcendentalilor”, care a determinat o „vânătoare de vrăjitoare” ce a avut urmări nefaste asupra vieții multor intelectuali de elită. Romanul avea unele exprimări privind continuarea existenței spiritului și după dispariția suportului material – trupul - teorii care păreau legate de acest fenomen (acuzat de faptul că sub activitatea spirituală se ascundeau intenții de subminare a statului și regimului comunist), așa că este sfătuită să nu mai încerce să tipărească volumul. Din acest motiv nu mai încearcă să tipărească nici al doilea roman, *Iubire interzisă*.

În 1990 este redactor co-fondator și reporter la revista *Bună Ziua*, care a fost al șaselea ziar independent înregistrat după evenimentele din 1989. A urmat în același an colaborarea ca redactor și tehnoredactor la o revistă de modă, *Diana Star*.

În 1991 este fondator, alături de sora sa, Cristiana Angelescu, al revistei *Divertis*, dar și redactor șef, tehnoredactor, editor și reporter. Revista, care avea un profil cultural, dar conținea și o pagină de evenimente politice, interne și externe este bine primită de public însă, din cauza unor dificultăți financiare apărute în urma colaborării neinspirate cu un difuzor fraudulos, își oprește apariția.

În 1995 se recăsătorește, devenind nora poetului Gheorghe Duță Micloșanu, pe care îl consideră un mare creator. În 2006, ca asociat al firmei *Proprio del Arte*, care avea și profil de editură, tehnoredactează volumul bilingv de versuri *Poeme* al acestuia. În paralel colaborează cu editura Arefeana, participând la machetarea volumelor *Liturghii crepusculare* și, postum, *In memoriam*, care cuprinde selecții din opera poetului dispărut, volume la care creează și copertile.

În decembrie 2011 înființează editura **Fast editing** și se orientează spre lucrări de tehnoredactare și editare cărți, dar și machetare și concepție coperti.

Volume în colaborare:

- 2006, Editare și tehnoredactare volumului bilingv *Poeme*, Gheorghe Duță Micloșanu, Editura Proprio del Arte;
- 2008, Machetare și copertă *Liturghii crepusculare*, Gheorghe Duță Micloșanu, Editura Arefeana;
- 2011, Machetare și copertă volum *In memoriam* Gheorghe Duță Micloșanu, Editura Arefeana;

- 2012, Tehnoredactare, copertă și editare volum *La Malu cu flori*, Gheorghe Duță Micloșanu, Editura Fast Editing;
- 2012, Tehnoredactare, copertă și editare volum DE DRAGOSTE, poezii, Gheorghe Duță Micloșanu, Editura Fast Editing.

Volume personale:

- 2009, *Vis de tinerețe*, poezie;
- 2009, *Izgonirea din rai*, povestire biblică;
La Editura Fast editing;
- 2012, *Rătăcitoarele drumuri*, roman;
- 2012, *O poveste cu fetica frumoșica*, povestire pentru copii;
- 2017, *Frumușica în pădure*, povestire pentru copii;
- 2017, *Iubire interzisă*, roman;
- 2017, *Destin*, roman;
- 2018, *Căprioara*, roman;
- 2019, *Maktub- în căutarea drumului rătăcit*, roman;
- *Poveștile nanei*, povestiri pentru copii;
- *Singurătea iubirii*, versuri.

La Editura Betta:

- *La porțile vieții*, roman, apărut ca urmare a câștigării premiului 2 la Concursul de proză scurtă Nicolae Velea.

Participări la cenecluri literare:

Cenaclul *Octavian Goga* de la Centrul Cultural Mihai Eminescu; Cenaclul *Arena Literară*, sub auspiciile Editurii Betta; Cenaclurile: *M. Grănescu*; *Ion Rotaru*; *Ileana Vulpescu*; *Antim Ivireanul*, *Literar ing*, *Astralis*, sub editura cu același nume.

Colaborări la reviste:

Din anul 2018 colaborează și cu diverse reviste, unde publică eseuri, texte de proză sau poezie, dar și cronici literare: *Rotonda Valahă*, *Bogdania*, *Astralis*, *Convorbiri literar-artistice*.

Recenzii:

- Cleopatra Luca: *Mansarda visurilor*, *Adara*, *Secretul de la Costișa*, *Cântec de lumină*, *Trasee literare*;
- Gabriela Stanciu Pășărin : *Am fost sau nu?* – volumul 1 și 2;
- Deea State: *Elixir pentru suflet*;
- Ion Pavel: *Brienii*.
-

Prefețe:

- Ion Rațiu : *Misiunea întâmplării*;
- Ion C. Ștefan: *Drumul vieții, înapoi*.

Aprecieri critice:

- **Ana Dobre**, membru URSS filiala critică: analiza celor 6 romane: *Rătăcitoarele drumuri*, *Iubire interzisă*, *Destin*, *Căprioara*, *Maktub*- în căutarea drumului rătăcit, *La porțile vieții*, apărute în revistele *Rotonda valahă* (sub egida URSS) și *Arena literară*;
- **Aureliu Goci**, membru URSS, filiala critică : analiza romanelor: *Căprioara*, *Maktub*, *Rătăcitoarele drumuri*, articole apărute în revistele *Argeș* și *Rotonda Valahă*;(ambele sub egida URSS)
- **Nicolae Georgescu**, membru URSS, filiala critică: analiza romanului *Căprioara*;
- **Victor Atanasiu**: analiza romanelor : *Iubire interzisă*, *Rătăcitoarele drumuri* – articole în revista *Litere* (sub egida URSS);
- **Nicolae Rotaru**, membru URSS, UZPR: cronica romanelor *Căprioara* și *Maktub* - în căutarea drumului rătăcit, apărute în revista *Constelații diamantine* (sub egida URSS);
- **Ovidiu curea**, membru UZPR: cronica la romanul *Destin*, apărută în revista *Flacăra lui Adrian Păunescu*;
- **Ion C. Ștefan**, membru URSS, cronica la romanele *Rătăcitoarele drumuri*, *Iubire interzisă*, *Destin*, *Căprioara*, *Maktub*- în căutarea drumului rătăcit, *La porțile vieții*, și volumul de poezii *Singurătatea iubirii*, apărute în revistele *Sud* și *Curtea de la Argeș*;
- **Cleopatra Luca**, cronica romanelor *Rătăcitoarele drumuri*, *Iubire interzisă*, *Destin*, *Căprioara*, articole apărute în revista *Rotonda Valahă*;(sub egida URSS)
- **Ioana Stuparu**, membră URSS, cronica romanelor *Rătăcitoarele drumuri*, *Iubire interzisă*, *Destin*, *Căprioara*, articole apărute în revista *Confluente literare* și în volumul de cronici *Coloane în timp*.

Fragmente din cronici:

Ana Dobre:

Comentarii la romanul ***Maktub-în căutarea drumului rătăcit***:

...Retrospectiva se concentrează pe două perioade de timp: 1982-1986 și 1992-1995, perioade care corespund unor etape ale propriei deveniri. Situațiile epice asupra cărora se oprește completează golurile din *Rătăcitoarele drumuri* cu o nouă viziune, una nu atât fatalistă, cât deterministă, așezată sub semnul *maktub*, care în arabă înseamnă „așa a fost scris”. În lanțul cauză-efect, întâmplările sunt într-o succesiune a căror logică ne poate scăpa, fără a exclude, totuși, existența unui sens. Nimic nu este întâmplător, totul are și revelează, într-un moment de grație, un sens. Acest sens al destinului este urmărit de Andreea, iar căutarea o aduce în contact cu metafizica existenței. Vocea pe care o aude și în care o identifică pe Eva, este, de fapt, vocea conștiinței sale, voce necesară pentru a o scoate de pe rătăcitoarele drumuri și a o așeza în destinul pe care l-a intuit, deși a părut fie să-l ignore, fie să-l nege.

...

Replica finală: „Toate pornesc și se opresc la Eva” transformă numele eroinei într-un simbol, prin trimitere la arhetip, la acel punctum saliens din care pornind toate evoluează în sensul unei determinări ce transcende realul și accede la metafizic. Andreea însăși a devenit o ipostază a Evei, arhetipul feminității.

Maktub – Rătăcitoarele drumuri poate fi considerat cel mai reușit roman al scriitoarei Geni Duță, prin coerența viziunii epice, viziune care însoțește mereu evoluția personajelor, pe care le clarifică și le legitimează epic. În destinul scriitoarei, această carte este semnul unei deveniri interioare, al unei așezări într-un timp al împlinirii, ca un ecou al spuselor lui Saint-Exupéry, consecință a fuziunii timpului judecății cu timpul devenirii. Creația poate reține nisipul în clepsidră...

Comentarii la romanul **Rătăcitoarele drumuri**:

...Geni Duță pune romanul Rătăcitoarele drumuri în slujba ideii de prietenie „adevărată și profundă”, prietenie care poate trece peste greutate și momente neclare și nefericite și care este „mai presus de vorbe și de conjuncturi”. Accentuând și ideea relației dintre ficțiune și nonficțiune, ea punctează și ideea modelului real, personajul Andreea intrând în categoria modelelor preexistente. Relația ideal-fictivă dintre Eva și Andreea se prelungește în realitatea cea aievea, existența reală a Andreei având ecourile ei în existența autoarei.

Geni Duță are plăcerea de a povesti și de a se confesa povestind. Narațiunea este pentru ea o modalitate de a transfera asupra personajelor propriile sale trăiri, aspirații, așteptări, speranțe. Literatura devine un mod de a trăi o viață la care doar visezi, spre care aspiți pentru a te împlini în idealitatea unui vis în care totul se nivelează, iar antinomiile se armonizează.

Comentarii la romanul **Destin**:

...Există, în „Destin” (2016) o viziune misandrică implicită, dedusă din schema maniheistă a personajelor. Ea, Ioana Ardelean Stoica, este o bună, o perfectă, cu o capacitate enormă de a îndura suferințe după suferințe, trădări, ajungând, din instinct matern, să crească doi copii care nu sunt ai ei – pe Mihai, fiul soțului cu o altă femeie, și pe Radu, fiul Adinei, verișoara excentrică și egocentrică.

Ioana este văzută în oglinzi relativizatoare, în relație cu Emil, soțul decăzut, dipsoman, și cu Adina, verișoara de un egoism bizar care-i anulează latura umană. Însă, oricât s-ar multiplica aceste oglinzi, lumina care cade pe ea îi scoate în evidență numai calitățile. Nicio fisură în caracterul ei, poate doar excesul de bunătate până la smerenie și umilitate. Dar și acestea intră în topul calităților. Excesul calităților, supermoralismul ei, personalitatea fără fisuri, un fel de tipologie a bunului samaritean fac din ea un personaj neviabil din punct de vedere estetic. Mai credibilă ca personaj este Adina care trăiește literar prin calitățile și defectele ei.

Deși romanul nu are o miză etică, eticismul este, totuși, implicit, dedus din modul în care sunt construite personajele. Din povestea de viață a Ioanei se deduce dublul sens al oricărei existențe. Particularul este transfigurat pentru a accede la universalul artei. Întâmplările care se succed definindu-i viața devin parte a destinului ei, un destin pe care ea și l-a construit asumându-și consecințele tuturor deciziilor.

Comentarii la romanul **Căprioara**:

...„Căprioara” este o carte deconcertantă prin subiectul sensibil, cu implicații etice și miză estetică, pe care autoarea își propune să-l dezbată.

Titlul, cu sugestiile lui complexe, trimite la mitul căprioarei, al fecioarei sacrificate, al inocenței maculate. Maria, nume cu rezonanță mitică, reunind în simbolismul ei intarsii biblice, este căprioara, hăituită, agresată de lumea abrutizată, aflată pe trepte culpabile ale degradării morale.

Deși, de la un punct, Geni Duță transformă povestea într-o reinterpretare a mitului lui Pygmalion, cuplul Victor-Maria rămâne deconcertant, într-o ambiguitate morală în care decantările, remușcările bărbatului defavorizează opțiunea etică. Iubirea lor stă sub semnul unei interdicții. Maria rămâne o permanentă victimă, mutilată sufletește și moral pentru totdeauna, indiferent de câte achiziții pozitive s-ar bucura. Trauma ei nu

poate fi vindecată. Căprioara o dată maculată nu mai poate reveni la situația de inocență inițială.

Povestea celor doi, Victor, bărbatul matur de 50 de ani, trecut printr-o tragedie – moartea soției și a fiicei într-un accident rutier de unde nevoia de singurătate și asceză, și Maria, adolescenta, copila maculată, supusă unor violențe și atrocități chiar de tatăl denaturat și de frații săi, are tangențe cu Lolita lui Vladimir Nabokov, dar nu în sensul diabolizării adolescenței, ci în cel al victimizării ei. Geni Duță reliefează în acest fel drama celor abuzați fizic și psihic. Soluția pe care o oferă în povestea ei nu rezolvă situația, ci o pune într-un alt unghi, dând abuzului fața normală a acceptării prin iubire.

Ca o sălbăticiune, Maria se aciuiază pe lângă casa lui Victor și, încet-încet, se integrează micului univers al acestuia. Pentru că nu știe cum să-și manifeste recunoștința, ea i se dăruiește salvatorului răsplătindu-l în singurul mod înțeles de ea, cel al trupului. După sumare reflecții, Victor acceptă această ofrandă și devine un insolit Pygmalion. Relația lor tulbură – tată-fiică, bărbat-femeie, se situează în această zonă de gri existențial al unei etici de tranziție. Noua Galateea se lasă modelată de noul Pygmalion, care o creează și o trezește la viața adevărată, stimulându-i resursele interioare, aducând-o pe un drum al normalității posibile.

N-aș putea opta etic pentru nici un fel de interpretare a acestei povești pe care Geni Duță o spune empatic și comprehensiv, cu o anume convingere a corectitudinii etice. Dar eticul influențează esteticul mai mult chiar decât influențează esteticul asupra eticului.

Geni Duță este o scriitoare cu viziune feministă, un fel de sufragetă sui-generis, care face din literatura sa o tribună pentru a vorbi despre drepturile femeii în lumea contemporană, despre calitățile ei. Ea are curajul estetic de a aborda teme sensibile pe care le tratează fără poncifele implicite, cu dezinvoltura prozatoarei dezinhibate, fără complexe de nici un fel de natură – care țin de scriitură sau de tematica abordată.

Scriitura ei are tensiune și suspans, subiectele au o actualitate ce tinde spre permanentizare, căci particularul accede întotdeauna spre universal. Fragilitatea unor subiecte deconcertante, în Iubire interzisă sau Căprioara, pot determina succesul de librărie prin boomul senzațional pe care-l presupun. Adevărata Geni Duță, prozatoarea care știe să povestească și are voluptatea povestirii, se vede în calitatea scriiturii, nu în subiectele fierbinți.

Comentarii la romanul **La porțile vieții**:

Noul roman al scriitoarei Geni Duță, „La porțile vieții” îi completează imaginarul artistic, așezându-se firesc în raftul pe care se află Rătăcitoarele drumuri (2012), Iubire interzisă și Destin (2016), Matkub în căutarea drumului rătăcit (2019), romane ce configuraseră o lume cu personajele, cu temele și motivele ei, susținute de pasiunea autoarei de a crea, prin răsfrângere în imaginar, oameni și viață.

Universul epic al Geniei Duță, este conturat ca spațiu bucureștean, Bucureștiul fiind un adevărat topos, în care sunt transferate povești, mituri și istorii circumscrise unui timp real, al evenimentului ca atare, și altuia mitizat, al evocării, rezultat din transfigurarea realului vieții în realul creației, ca și din mitologizarea lui.

Creația înseamnă oameni și viață, iar Geni Duță nu uită niciodată acest lucru, într-o viziune realistă, care, fără a fi vetustă, își afirmă modernitatea și actualitatea. De aceea, are voluptatea povestirii, a problematizării situațiilor de viață așa cum se reflectă ele în destinele unor femei, privite în constanta unor trăsături care le apropie, dincolo de orice bariere temporale.

Ceea ce aduce nou acest roman este dominanta fantastică, un fantastic de tip straniu, dacă urmărim teoria lui Tz. Todorov, în inserția căruia naratorul oferă o posibilă interpretare. Straniul fantasticului se realizează ca temă a eului, a personajului din perspectiva căruia par a se derula evenimentele. Aceasta pentru că, în ciuda adopției

narării subiective la persoana I, naratorul se camuflează destul de precar, se dezvăluie, se revelează fără a se expune investigației absolute în sensul unui demers psihanalitic, ceea ce exclude sinceritatea absolută, având o predispoziție pentru impersonalizarea ca posibilitate de camuflare a eului. Ceva rămâne mereu învăluit în umbra misterului. Fanicul este aparent, cripticul dominant.

... În poveste se răsfrâng și simbolisme care țin de incertitudinea plămădirii ființei. Prințesa este unul dintre ele, un ideal mental spre care Ana aspiră și pentru care caută repere în realitate. Dar realitatea este ea însăși o proiecție subiectivă, un mod de a popula lumea cea aievea cu visurile noastre. Inelul cu safir intră în această simbolistică a remodelării lumii pentru a corespunde visului.

...Deși nu este evidentă, tema dreptului femeii la fericire, la libera exprimare sentimentală nu este de neglijat, ceea ce dă romanului o ușoară notă feministă. Analiza destinelor feminine cu balansul ei între real și ireal, aspirând spre un ideal ce-și refuză revelarea, menține acest roman la porțile literaturii, cu promisiunea unui destin care să ordoneze și sensurile, și simbolurile, și care să producă impresii semnificante asupra cititorului.

Aureliu Goci:

Comentarii la romanul **Căprioara**:

Autoare de povestiri de succes, romanțioase dar nu lipsite de autenticitate tragică, d-na Geni Duță a debutat la maturitate cu versuri, și un "remake": Izgonirea din Rai, povestire biblică. Următoarele sale cărți continuă aceleași imperative ale cititorului de roman – destine puternice în confruntare, istorii despre iubiri care se dovedesc netrecătoare, cu un final apoteotic. Astfel, fericirea personajelor se transmite cititorului și după ultima pagină, acesta mângâie cartea și o așează în bibliotecă la îndemâna apropiatilor și a prietenilor.

Autoarea este o bună observatoare a reacțiilor ființelor la diversele contacte cu lumea, dezvoltând o perspectivă – pentru că nu este o analiză psihologică în sens tradițional – o atitudine față de simțiri alternante, o acumulare de stări opozitive în aceeași trăire, ceea ce îmbină deopotrivă fericirea și dezamăgirea. Viața este o luptă pentru că "nu există destin care să nu poate fi schimbat sau depășit", crede autoarea, depinde doar de hotărârea cu care judeci erorile și eșecurile. Deciziile intime asupra proiectului de viață ideală, raporturile ființei cu colectivitatea în care trăiește și are încredere sunt date-cheie în rezolvarea problemelor personale.

Romanul "Căprioara" este liniar și ascensiv, însă problematica sa se ramifică odată cu apariția personajului feminin, "o sălbăticiune" a pădurii, care intră în viața bărbatului matur și animat de idealuri de creativitate artistică.

....Este cunoscută fragilitatea ca și vulnerabilitatea romanelor dedicate vieții artistice, având protagoniști cu vocația creativității estetice, cu o tipologie contradictorie, brutală și fragilă în același timp, și cu o rezoluție umană inefabilă. Ele au fermecat cititorul dar într-o perioadă de timp bine definită. Se pare că aceeași temă are nevoie de abordări inedite pentru a rămâne, peste generații, între cărțile de succes.

....Fără îndoială, romanul poate fi citit și ca o poveste senzațională cu un artist izolat de lume, în viața căruia pătrunde o ființă aproape sălbatică, trăitoare precum jivinele pădurii. Relația foarte delicată între artistul trecut de maturitate și copila aproape sălbătică trimite la alte povești similare, cu oameni ai pădurii reveniți în civilizație, precum legenda celebră a Genovevei de Brabant (românizată de Mihail Sadoveanu în povestirea "Măria Sa, puiul pădurii").

Așadar, rezoluția tipologică a romanului este plurifacetică, poate avansa, poate retroceda de la romanul virtuții artistice la romanul singurătății asumate și al întâlnirii cu ființe extraordinare. Sau chiar la romanul civilizației intelectuale în regresie naturală, sub asaltul civilizației tehnologice. Un anume mister plutește asupra personajului masculin și al retragerii sale din lume.

Cartea doamnei Geni Duță mi-a sugerat, ca o pală de vânt venită din locuri îndepărtate, anumite conicidențe și sugestii cu subiectul unei drame, uitată astăzi, "Moartea unui artist" de Horia Lovinescu.

Comentarii la romanul *Maktub – în căutarea drumului rătăcit*:

... Cu un titlu care trimite la unul dintre romanele lui Paulo Coelho („Maktub”, cuvânt arab semnificând „ce ți-e scris” a intrat în conștiința literară a românilor prin marele scriitor brazilian) doamna Geni Duță scrie de fapt un fel de roman al căutării sinelui prin amintire și reconstituire a unor obiecte și sondajul interiorității.

Protagonista Andreea e marcată de moartea tragică a soțului și prietenei ei, ceea ce o determină să își caute liniștea într-un mod destul de personal. Cartea începe cu o scenă dură, naturalistă la extrem: Andreea se simte rău, după ce s-a îmbătat. Personajul numit „Vocea” este o apariție insolită, interlocutor care o tulbură cu amintiri. S-ar putea spune că este, de fapt, o corporalizare sonoră a conștiinței, care după ce femeia își regăsește liniștea, dispare.

Există un determinism și o formă clară de oralitate. Autoarea folosește cu abilitate posibilități ale poveștii tradiționale, într-un discurs narativ de tip familiar, liniar, de mare cursivitate...

Autoarea are putere de observație, știe să creeze și să pună în mișcare o mulțime de caractere, desenează spații și comunități, într-o proză dinamică și fără caracteristicile obișnuite ale așa zisei „proze feminine”.

Extrase din operă:

Fragment din romanul *Rătăcitoarele drumuri*:

„Costinești, 17 aprilie 76 Singură. Pierdută pe țărmul ăsta de mare, sub un soare sângerând pentru o moarte inutilă... Un pescăruș zace la picioarele mele, cu aripile întinse într-o ultimă prăbușire. Iar eu, cu lacrima săpată pe obraz și mâna lui Ștefan pe umărul meu, nu știu ce caut aici sau oriunde... M-aș pierde în mare, ca pe un drum de ispășire... ce am făcut, Eva, de ce am nefirescul acesta în mine, ca o neliniște, ca un strigăt demential, ca o permanentă teamă de nu știu ce și de nu știu unde... Nu cred că îl iubesc pe Ștefan și el simte asta. Asta să fie vina mea? Mi-e drag și mi-e milă de el și-mi este necesar și-mi este milă de mine pentru că mi-e milă de el și mă tem să nu îl pierd... Tu poți alege ceva? Că eu singură nu pot... poate ceea ce simt e totuși modul meu de a-l iubi... Nu știu, Eva! Pentru ce m-am căsătorit cu el? A fost un gest necugetat sau în adâncul meu știu mai bine că toată frământarea asta e dragoste? Nu știu ce să mai aleg din mine, din noi, mă uit la el și nu înțeleg nimic, nu îl cunosc, nu îl pătrund, nu îl pot străpunge, e atât de puternic în personalitatea lui nocivă. Sunt fără putere în mâinile lui, în voința lui, parcă e Diavolul. Dumnezeu m-a uitat sau mă pune la încercare, să ispășesc mai întâi toate păcatele... Pentru care vină plătesc mai întâi, pentru ce, pentru cine?

Nu-i pot reproșa nimic palpabil, știi? Nimic ce poate fi exprimat clar în cuvinte. Dar sunt mereu într-o permanentă tensiune, parcă aștept să se întâmple ceva de care mi-e teamă. Singură fiind, mi-l amintesc pe Ștefan cel dinainte, brutal, șfichiuitor și tăios, Ștefan care mă ținea în gardă tot timpul. Dar alături de el sunt ca într-o vrajă. Știi, ca în poveștile alea în care cineva te închide într-un bol și nu poți trăi decât ceea ce ți se induce, nu realitatea. Nu-l înțeleg, și asta mă ucide. Se poartă frumos, e tandru cum nu a fost nimeni cu mine până acum, nu scoate o vorbă murdară din gură... Cât l-o ține? Mă privește ca pe o icoană și mă iubește până la epuizare, apoi este fără putere de parcă și-a scos sufletul din trup, să mi-l dea mie... Tace, ore întregi tace privind marea care se zbate... tu știi marea la Costinești, altfel aici decât oriunde....

Dar nu este el, acest Ștefan nu este el! Mi-e teamă de el, de bărbatul acesta necunoscut care mă iubește cu patimă, aștept permanent să se întâmple ceva care să îmi arate că de fapt sunt cu altcineva, pentru ca acesta nu este Ștefan, cel care defila prin Școală cu o mutră de misogin încrezut. Da, este cel care m-a făcut soția lui, dar nu cel care un an de zile m-a sfâșiat și m-a adunat la loc, ca să aibă ce să sfâșie din nou... Mi-e permanent teamă că iar își bate joc de mine, sunt permanent în alertă, permanent pregătită să îl aud izbucnind în râs, ce proastă am fost de am căzut în plasa lui... Cum poate fi atât de altfel, sau dacă acesta e cel adevărat, cum s-a putut manifesta atât de diferit, ani la rând? Toată lumea îl cunoaște sub fața aia de lichea emfatică pe care și eu o știam. De ce s-a ascuns? De ce anume se temea? Și ce îl face acum să se arate altfel, căci eu nu m-am schimbat deloc, de ce dintr-o dată mi se arată dar nici nu vrea să discutăm despre asta... de fapt, nu discutăm nimic, între noi e numai tăcere. Dacă acesta e adevăratul Ștefan, cum a putut să își construiască o aparență atât de diferită și DE CE? Știi ce mi-a făcut ieri? Am înjurat, eram nervoasă nu mai știu de ce, cred că din cauză că era un cer plumburiu căzut peste mare, ca o piață rea... M-a privit lung și m-a tras într-un colț de unde puteam vedea toată cămăruța... E mică și albă, curată, cu pereții văruiți simplu și un crucifix deasupra patului, să ne păzească somnul (așa zice bătrâna care ne-a închiriat și mie mi-a plăcut, ca simbol în sine...) E ca o chilie și exact asta a vrut să îmi arate. M-am simțit mizerabil, mi-a venit să intru în pământ. Mi-e teamă, Eva, aștept schimbarea, aștept să devină iar vulgar, bădăran și dur, măcar pe acela îl cunosc și mă descurc cu el. Nu mai suport această tensiune și neîncredere. Îl suspectez tot timpul, nu știu de ce, de orice... Poate neîncrederea asta ne va pierde. Știu, sună a cobe, dar mi-e teamă, Eva, demențial teamă....

Costinești, 21 aprilie 76 Astăzi a fost iar furtună. Vuietul mării se auzea până în chilia noastră. Am stat cu mâinile împletite, unul în fața celuilalt. A fost formidabil. Nu mai știu când s-a ridicat și m-a tras după el. Satul era pustiu, nici măcar câinii nu se mai vedeau. Nu-ți poți închipui, Eva, cum era marea pe furtună, noaptea. Valurile se prăbușeau pe țărm cu o putere fantastică, un urlet continuu în zbaterea aia fără ieșire... Simțeam că vreau să ies din mine și nu puteam, ceva înăuntrul meu tălăzuia și mă seca de putere... Ștefan era formidabil. Neclintit, puternic, masiv, doar părul i se mișca, se încurca furtuna în el... eram în apă până peste genunchi și nu-mi era teamă, simțeam mâna lui săpată pe umărul meu și mă simțeam stabilă. Și valurile se spărgeau de noi, urlând....

Fragment din romanul **Maktub- în căutarea drumului rătăcit:**

Înmormântarea se petrecuse pe o vreme friguroasă, pământul era înghețat și bulgării care loviseră capacul sicriului scosese un sunet lugubru care o străpunsese pe Andreea până în adâncul sufletului. Strânsese dinții aproape să-i fărâme, să nu țipe când, la picioarele Clarei, fusese așezat un săculeț de oase. Sorin îl sprijinea de braț pe tatăl său, Marc era și el alături de bunicul vitreg. Luki și Mihai erau lângă ea, o încadrau cu o grijă nedisimulată. Simțise cum lacrimile urcă amenințător și îi întunecă mintea.

– Vreau să plec...

Mihai îi făcuse un semn lui Marc și plecase împreună cu ea. Luki aruncase o privire cam întunecată, dar rămăsese în cimitir, alături de ceilalți. Ar fi vrut să fie lângă Andreea, pentru că se temea să nu aibă o cădere, dar îi dis plăcea prezența rivalului său din urmă cu 25 de ani, cu toate că avea încredere în el. Mihai o ținea protector de umăr, sprijinind-o de el. Abia în mașină Andreea începuse să plângă cu suspine, vorbind întretăiat.

– Atât? Doar atât? Un sac de oase rămâne după noi? Și tot restul?

Mihai tăcea. O lăsase să își consume lacrimile, în timp ce el condusesese cu grijă până la casa ei. Se purta cu ea ca și cum era un copil. Abia când îi pusese în față o ceașcă de ceai, Andreea se dezmeticise.

– Iartă-mă... sunt egoistă, ca întotdeauna. Numai la mine mă gândesc. Probabil și pentru tine e un șoc... să vezi tot ce a mai rămas din Eva. Nu mai vorbesc de ceea ce a simțit Marc. Pentru el a fost o dublă înmormântare, a bunicii dar și a mamei... ca și pentru mine. Și pentru tine... Abia acum pot să spun că am îngropat-o pe Eva... atunci, știi, eu nu eram pe lumea asta... Doamne, e cumplit! Doar un sac de oase, din minunea aia de om...

– Nu gândesc așa, Andreea.

– Da, știu prelegerea... „nu grămada aia de oase e ceea ce a rămas după noi... sufletul e în altă parte etc., etc...” Dar practic, pentru noi, acum, acela este adevărul, Mihai. Sacul acela cu oase. Nu știu ce va fi dincolo, dacă ne vom întâlni sau nu, dar acum, aici, atât a rămas. Un sac de oase... Teoria spune altceva... dar noi trăim aici și acum. Și aici e doar un sac cu oase.

Mihai se așezase lângă ea, cu o mână după umeri, strângând-o la piept. Andreei nu-i prea plăcea apropierea asta, dar în momentul acela trebuia să recunoască totuși că fluidul de energie bună, caldă și luminoasă care venea dinspre el, îi făcea bine. Se liniștea treptat, simțea cum inima își uniformizează bătăile și lacrimile se opresc. Își pusese capul pe umărul lui și rămăsese cu ochii închiși.

Nici nu auziseră când se deschisese ușa de la intrare, rămasă descuiată. Luki ședea în prag, sprijinit de perete, cu mâinile încrucișate, privindu-i cu oarecare dușmănie. Andreea sărise în picioare, aproape jenată.

– Luki, nu te-am auzit...

– Văd. Am plecat repede, mă gândeam că nu te simți prea bine. Dar văd că te-ai liniștit.

Avea un ton rece, ironic și dezaprobator. Andreea pufnise, cu jumătate de ton.

– Vorbești prostii, așa cum vorbeai pe vremea tinereții.

El îi aruncase o privire urâtă. Vorbea cum simțea, cam asta ar fi vrut să transmită privirea lui. Venise de la cimitir într-un suflet, îngrijorat de starea Andreei. Și... îi găsea îmbrățișați romantic, cel puțin așa se vedea din exterior. „E păcat că tu vezi din exterior”, ar fi spus Eva, dacă și el ar fi auzit voci, ca Andreea. Mihai se ridicase, privindu-l senin și împăciuitor.

– Eu o să plec. Tu mai rămâi, da? Am vrut doar să mă asigur că Andreea trece cu bine peste momentul ăsta dublu trist și șocant... acum, dacă ești aici, m-aș duce să văd cum a trecut și Marc peste ce s-a întâmplat azi. Luki mârâise.

– Da, sigur, poți să te duci. Hai că te conduc, să încui poarta, că zăluda asta o lasă mereu deschisă... a, pardon, tu nu ai de unde să știi. Tu trăiești în minunata Austrie. Acolo unde ți-ai consumat mereu senin un prezent, în timp ce aici lucrurile stăteau... așa cum stăteau.

Andreea sărise, ca să aplaneze conflictul inițiat de el, deși Mihai nu avea de gând să marșeze la invitația lui beligerantă.

– Uau, Luki, mi-ai zis „zăludă”, ca pe vremuri, pe când Eva nu era doar o grămăjoară de oase pusă într-un sac...

– Cred că gluma ta e macabră în condițiile astea..

– Și ce vrei, să plâng iar? Nu e o problemă, am o fântână de lacrimi gata să tâșnească. Dar ești sigur că le faci față și nu o să te îneci în ele? Mihai îl bătuse împăciuitor pe umăr.

– Hai să închizi poarta. Sărut mâna, Andreea. Și nu uita. Eva e mai mult decât o grămadă de oase... E un suflet care bânuie printre noi și așteaptă odihna... care va veni când toți ne vom găsi drumul rătit. La poartă, Luki îl privise întunecat.

– Auzi, las-o în pace pe Andreea. E așa de fragilă că ar putea face lucruri necugetate. Și tu, prințul perfect, ar trebui să fii atent.

– De ce ai sentimentele astea urâte față de mine?

– De ce? De ce? Ai înnebunit? Cum adică de ce?! Pentru că **eu** am fost lângă Eva mereu, pe când îți purta copilul, pe când se lupta pe la edituri să publice cartea, când a născut, când a murit! **Eu** i-am ținut copilul în brațe... **eu** am înmormântat-o, **eu** am trezit-o pe Andreea din noaptea aia a nebuniei în care toți o abandonaseră... și vii tu, Prințul perfect...

– Luki, oprește-te. Știi că nu am nici o vină pentru ce s-a întâmplat. Am iubit-o pe Eva...

– Și eu am iubit-o!! Și spre deosebire de tine, am fost lângă ea!

– Nu vrei să terminăm discuția asta târzie și inutilă? Nu putem știi ce s-ar fi întâmplat dacă Beti nu ar fi ascuns scrisorile mele. Abia atunci Eva ar fi făcut o alegere. Poate ar fi rămas cu tine. Poate cu mine. Nu putem știi. Dar de ce să o chinuim acum cu un război inutil între noi? Hai, du-te la Andreea. Și pe mine mă așteaptă Marc. Și... scoate-ți prostiile din minte. Nu am alte sentimente pentru Andreea decât cele de prietenie. Chiar dacă prin absurd aș fi simțit altceva, aș fi considerat nepotrivit pentru amintirea Evei și pentru ce am trăit noi, atunci. Îl salutase, senin și plecase. Luki rămăsese sprijinit de poartă, în întunericul care îi ascundea lacrimile.

Poezii din volumul **Singurătatea iubirii**:

Îndoieli

Sacru, Timpul bun ezită
Timpul rău se-așază greu...
Peste fruntea obosită,
Toamnă este tot mereu...

*Rătăcind prin Timp, lumina
Se așterne-n pat de ceară.
Picuri grei, ce cad într-una,
Timpul rău îl tot măsoară...*

*Clipelor ce-n van se scurg,
Cine ține socoteală?
Când ne pierdem în amurg,
Trecând pragul cu-ndoială...*

Profil realizat de Nicolae VASILE
